

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

§. 2. De Renuntiatione in specie.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

§. Secundus.

D E

Renuntiatione in specie.

Quæres primo. Coram quo fieri potest renuntiatio in favorem? *ꝛ.* Coram solo summo Pontifice; & renuntiatio taliter coram alio inferiore facta illicita est & invalida. Imò si pactum de non conferendo alteri, quàm designato, intervenerit, simoniaca est; omnis enim pactio in beneficialibus ad simoniam vitandam prohibita est. Non tamen illicitum de se foret resignanti, ante vel post renuntiationem præviam apud ordinarium collatorem interponere petitionem, ut beneficium resignatum huic vel illi conferat, quamvis ex spe hujus resignet, aliàs non resignaturus, dummodò omne etiam tacitum pactum excludatur.

Dicitur: De se. Quia S. Pius V. in Constitutione: *Quanta Ecclesia*, ad obviandum omnibus fraudibus prohibuit, ne ullo modo fiat designatio Successoris in beneficio resignato, & ne illud consanguineis, affinibus vel familiaribus conferatur, quia tamen resignatio in favorem est tantùm simoniaca de jure Ecclesiastico, hinc summus Pontifex in hac dispensandi plenam habet potestatem.

Quæres secundo. Quæ beneficia in favorem renuntiaari possunt? *ꝛ.* Omnia exceptis specialiter prohibitis, ut sunt
1mo. Beneficium, quod est juris patronatûs, renuntiaari non potest in favorem,

absque Patroni consensu, si tamen Patronus Ecclesiasticus, summus Pontifex in admissione renuntiationis juri patronatûs Ecclesiastico derogare solet, non tamen si patronus Laicus, ne Laici à piis foundationibus deterreantur. Addunt Canonistæ satis esse, ut resignatio effectum obtineat, si postmodum Patroni accedat consensus.

2do. Beneficia electiva absque consensu eligentium in favorem renuntiaari non possunt, & quidem si in Ecclesia fiat utilitatem, sufficit majoris partis consensus, si in utilitatem resignatarii ab omnibus consensum præstari oportet.

3^{io}. Beneficium alicui dignitati, Collegio vel Ecclesie unitum, quia per unionem Ecclesie vel Collegio in beneficio unito jus est acquisitum, cui per resignationem non debet præjudicari.

4to. Beneficium, super quo alteri gratia expectativa concessa est, vel regressus reservatus, nisi illius, cui regressus reservatus, vel expectativa indulta accedat consensus.

5to. Beneficium litigiosum lite pendente non nisi in favorem colligantis resignari potest, aliàs enim in fraudem litigantis fieret resignatio. *Arg. cap. si, ut lite pendente.*

6to. Beneficium, quo quis ipso jure vel per sententiam Judicis privatus est, in favorem renuntiaari non potest; quamvis

vis enim sententia Judicis declaratoria criminis adhuc requiratur, vel sententia privans beneficio, quæ in rem judicatam transit, executioni nondum mandata sit, ipse tamen criminofus à commiffi criminis momento, & ab instanti, quo sententia in rem judicatam transit, omne jus amisit, ideoque illud in favorem alterius resignare nequit. Aliud est de eo, qui beneficio per sententiam est privandus, quantumvis crimen notorium, & de facto de crimine accusatus ante sententiam condemnatoriam etiam in favorem renuntiare potest. Ita etiam habens parochiam, quâ privandus esset, eò quòd intra annum ad S. Ordines non sit promotus, eam ultimo anni die in favorem renuntiare potest, quia donec annus finitus, jus in re retinet, quod ipsi invito ante finem anni auferri nequit. *Cap. commissa. 35. de election. in 6.* Ideoque illud per viam resignationis in alium transferre valet.

7imo. Beneficium in commendam ad tempus datum renuntiare nequit in favorem, quia commendatarius temporalis jus & titulum in beneficio commendato non obtinet, sed sola ei, donec de Rectore provideatur, ob necessitatem vel utilitatem Ecclesiæ datur administratio. *cap. nemo. 15. de elect. in 6.*

8vo. Beneficii parochialis renuntiatio de stylo Curie Romanæ non admittitur, nisi resignans parochiam, saltem per tres vel quatuor annos eam possederit, ideoque in supplica, quot annis eam possederit, est exprimendum.

9mo. Beneficium manuale in favorem renuntiare potest, modò manualitas in

supplica exprimat, quo casu resignatarius ad nutum inferioris amoveri non potest; inferior enim provisiones à Papa factas infirmare nequit, maximè si Papa ex certa scientia manualitatis contulerit beneficium manuale resignatum.

10mo. Renuntiare in favorem possunt beneficia, quæ in casu vacaturæ ex statuto vel consuetudine ab aliis beneficiatis optari non poterant, & admiffa tali resignatione jus optandi quoad tale cessat beneficium. Ratio est; quia in reservatis Papæ statutum & consuetudo optandi locum non habet, beneficia autem vacantia per resignationem à Papa admiffam sunt reservata, quia per resignationis acceptationem Pontifex applicuit manus, & vacant in Curia, ubi resignantur.

Quæres *tertio.* Quos resignatio in favorem habet effectus? *1o.* Beneficium in favorem resignatum non vacat, usque dum resignatio plenum habeat effectum, & resignatarius titulum, & possessionem tituli resignati adeptus sit. Ratio est: quia mens resignantis fuit, jus non abdicare, nisi illud resignatarius obtineret, cui resignantis menti Papa annuit benignè, ergo beneficium non vacat, nisi resignatio & quoad translationem tituli & quoad translationem possessionis sortiatur effectum. Ex quo practici docent resignantem posse possessionem continuare, & omnia peragere, quasi beneficium resignatum non fuisset, usque dum resignatarius literas expeditas præsentet, & admitti petat ad possessionem.

2do. Fructus beneficii resignati partim

tim ad resignantem, partim ad resignatarium spectant, secundum ratam temporis, quo beneficium habuerunt; æquum enim est, ut, qui habet titulum, ac præstat officium, fructibus gaudeat beneficii, quod tamen intellige de fructibus tempore resignationis à solo separatis, licet nondum exactis vel inuectis.

3tio. Resignans in favorem ad onera beneficii tenetur, quamdiu fructus percipit: A capta possessione statim obligatur resignatarius.

Quæres quarto. Qualiter resignatio cum reservatione regressus fieri potest? *ꝛ. Trident. Sess. 25. de reform. cap. 7* severè regressus prohibet his formalibus: "Cum in beneficiis Ecclesiasticis ea, quæ hæreditariæ successionis imaginem referunt, sacris Constitutionibus sint odiosa, & Patrum decretis contraria, nemini imposterum accessus aut regressus, etiam de consensu, ad beneficium Ecclesiasticum cujuscunque qualitatis concedatur, nec hætenus concessi suspendantur, extendantur, aut transferantur. Hoc decretum in quibuscunque beneficiis Ecclesiasticis ac in quibuscunque personis etiam Cardinalatus honore fulgentibus locum habeat." His conformiter S. Pius V. in Constitutione, quæ incipit: *Romanus Pontifex*, omnes & singulos regressus sub quibuscunque tenoribus & formis à Prædecessoribus concessos revocavit. Attamen quia summus Pontifex Successoribus suis manus ligare non potest, resignationes cum reservatione regressus adhuc hodie in Curia Romana admittuntur.

Quæres quinto. An resignatio cum reservatione pensionis annuæ valida? *ꝛ.* Resignatio sub conditione pensionis vel alterius rei temporalis retinendæ est simoniacæ. *Gloss. in cap. ex parte. 12. de offic. delegati*, cum non sit gratuita, sed aliquid contineat, quod rationem pretii habere videtur. *cap. tua nos. 34. de simon.* Quia tamen summus Pontifex reditus beneficii dismembrare potest, resignatio coram summo Pontifice cum reservatione pensionis valet, & tunc Pontifex resignatario beneficium resignatum, & resignanti partem fructuum beneficii resignati pro alimentatione assignat. Excipitur unicus casus *in cap. nisi essent. 21. de prebend.* ubi duo Clerici electi coram Judicibus compromissariis litigabant, quis ex illis esset confirmandus, & arbitri unum ex litigantibus confirmârunt, & alteri pro bono pacis de parte proventuum provisionem fecerunt. Tria autem ad hunc casum requiruntur. 1mo. Ut nulla sit partium conventio. 2do. Ut arbitri sint bonæ opinionis, viri providi & honesti. 3tio. Ut beneficium titulum Canonicum habenti, vel ex actis habere appenti adjudicetur. Si hæ conditiones non adsint, non valet uni conferens, vel beneficium adjudicans, & alteri partem proventuum assignans arbitrium. *cap. non sine. 2. de arbitris. cap. fin. de rer. permutat.*

Quæres sexto. An resignatio permutationis licita sit? *ꝛ.* 1mo. Reciproca beneficiorum resignatio absque auctoritate Superioris illicita est & invalida, ita ut uterque contrahens permutatione rescissâ beneficio sit privandus. *cap. majoribus. 8. de prebend. cap. quæsitum. 5.*

cap. cum olim. 7. cap. cum universorum. 8. de rerum permutat.

2do. Est tamen permiffa, fi authoritate Superioris fervatâ formâ à jure præfcriptâ fiat. *cap. ad quaftiones. 6. de rerum permutat. cap. unic. eod. in 6.*

3tio. Superior ille, qui permutationi authoritatem dare potest, est Papa, vel loci, in quo beneficium fitum, proprius Epifcopus. *cap. quaftum. 5. §. fi autem. de rer. permutat.* Quod fi beneficia permutanda in diverfis sint Diœcefibus, refignatio in utriufque Ordinarii manibus faciendâ eft, vel quilibet permutans in manibus fui Ordinarii refignare, vel unus Epifcopus alteri refignationis fui Diœcefani acceptationem committere debet. *Gloff. in cap. unic. de rer. permutat. in 6. verb. collationem.*

4to. Nomine proprii Epifcopi intelliguntur omnes, qui Epifcopalem vel quafi habent jurisdictionem, quamvis Epifcopali non ornentur dignitate, cum hæc facultas Superiori non ratione Ordinis & dignitatis, fed tantum competat ratione jurisdictionis: & ideo Capitulum fedè vacante, fi beneficia permutanda ad ejuſdem Capituli collationem vel ad tertium pertineant, authorizare potest permutationem. Vicarius Generalis fpeciale non habens mandatum permutationes nequit expedire.

5to. Si ad inferiores Epifcopo Prælatos beneficiorum permutandorum pertineat collatio, eorum quoque confenfus ad permutationem eft neceſſarius. Et generaliter omnium, ad quos jus eligendi vel præſentandi fpectat, confenfus vel permutationem præcedere vel ſubſe-

qui debet. *Gloff. in Clement. unic. de rerum permutat.* Quamvis enim fine eorum confenſu facta, non fit ipſo jure nulla, attamen fi agant de contemptu, eft annullanda permutatio.

Quæres 7imo. Quam cauſam exigat permutationem? *ꝛ.* Volunt aliqui ad permutationem requiri cauſam neceſſitatis vel utilitatis Eccleſiæ, & non ſufficere ſolam perſonarum permutantium utilitatem, ut probatur ex *cap. quaftum. 5. de rer. permutat.* ibi: "Si autem Epifcopus cauſam inſpexerit neceſſariam, licitè poterit de uno loco ad alium transferre perſonas, ut qui uni loco minus ſunt utiles, alibi ſe valeant utiliùs exercere." Hinc Doctör Angelic. in 4. ſentent. diſt. 25. q. 3. a. 3. ad 8. ſeverior ait: Si pro aliquo terreno commodo utriufque vel alterius fiat permutatio, eft ſimonia, ſi autem pro aliquo ſpirituâli, utpote, quia hic in illo loco meliùs poſſit DEO ſervire, non eft ſimonia; unde tunc potest fieri permutatio authoritate Epifcopi Diœcefani. Attamen Canoniftæ communiter docent, ſufficere utilitatem perſonarum permutantium. *Juxta Gloff. in cap. cum universorum. 8. de rerum permut. verb. utriufque.*

Quæres octavo. Quæ beneficia permutari poſſunt? *ꝛ.* Omnia beneficia poſſunt permutari, quæ poſſunt refignari, cum hac explicatione: 1mo. Permutari nequit jus in re & beneficio cum jure ad beneficium, cum illud non fit beneficium. 2do. Nec poſſunt permutari beneficia acquirenda, ſeu nondum acquiſita, ut gratiæ expectatiæ, jura ex nominatione, præſentatione vel electione acqui-

sita, quamvis enim jus sint ad beneficium, non sunt tamen beneficia, sed jura personalia, personam, cui concessa, non excedentia. *Arg. cap. cui de non Sacerdotali. 27. de prebend. in 6. 3tio.* Nec pensio, nisi in titulum erecta esset, cum beneficio permutari potest. *4to.* Neque beneficium cum aliquo jure speciali, ut patronatûs, decimarum, &c. permutari potest. Licet enim hæc specialia sint jura, diversi tamen Ordinis à beneficio esse dignoscuntur.

Quæres nono. An beneficia inæqualia permutari possint? *R.* Permutationem non impedit, sive in numero, sive in qualitate beneficiorum inæqualitas, sic plura, modò compatible, cum uno, simplex cum curato, & è converso, quod plures habet proventus, cum tenui permutari potest, cum non fiat fructuum, sed juris specialis commutatio, dummodò fraus vel dolus absint, qualis intervenire præsumitur, si morti vicinus vel senex beneficium pingue cum tenui permutet. *cap. fin. de renuntiat. in 6.*

Quæres decimo. An in permutatione beneficii excessus, quo unum alteri prævalet, ut in dignitate vel redditibus, compensari valeat? *R. 1mo.* Si excessus ille sit in aliquo spirituali, ut jurisdictione, majore dignitate, &c. nequidem autoritate summi Pontificis aliquo temporali compensari potest, cum juris Divini & naturalis foret simonia.

2do. Si excessus ille sit in aliquo temporali, aliqui autoritate Superioris compensationem fieri posse docent. *Arg. cap. ad quæstiones. 6. de rerum permutat.* Veruntamen compensationem fore simo-

niacam verior tenet sententia. *cap. quæsitum. 5. de rer. permutat. cap. fin. de pactis.* Quia talis compensatio fieri non potest, quin vendatur in beneficio id, quod est spirituale; excessus enim fructuum beneficio vel titulo spirituali est annexus, qui autem connexorum emit alterum, sine quo nec alterum provenit, neutrum invenditum derelinquit. *cap. si quis objecerit. 7. caus. 1. q. 3.*

Nec obstat *cit. cap. ad quæstiones*; illud enim de commutandis quoad proprietatem Ecclesiis loquitur, in qua commutatione defectus tenuiorum alterius Ecclesiæ reddituum absque simoniæ vitio suppletur, eò quòd tantum temporale cum temporali commutetur.

Quæres undecimo. An valeat plurium beneficiorum reciproca, quam vocant triangularem, permutatio. V. g. Ego resigno Cajo, ut is suum resignet Titio, & Titius suum mihi? *R.* Coram Ordinario facta cum pacto tacito vel expresso simoniaca est. Excusant aliqui hanc simoniam hoc modo: De licentia Ordinarium ego permuto meum beneficium cum Cajo, & ego habens beneficium Caji permuto illud cum Titio.

Quæres duodecimo. Qualiter publicanda permutatio? *R. 1mo.* Permutatio eo modo, quo renuntiatio, publicanda est, & quidem ab utroque permutante publicatio fieri debet, cum permutatio nihil aliud sit, quàm mutua resignatio.

2do. Permutatio vel renuntiatio in Curia Rom, facta, si beneficia permutable intra Montes vel in Italia sint, intra sex menses, si ultra Montes, ut in Germania, intra novem menses à die exten-

con-

consensus computandos fieri debet. Si quis autem post resignationem vel permutationem possessionem beneficii per aliquod tempus adhuc retinere optet, hanc tradunt Curialistæ praxin: Admissâ resignatione non curentur expediri Bullæ ad sex menses, tunc petatur prorogatio vel nova data. Evoluto termino prorogationis expediantur literæ, quæ ultra Alpes ad novem menses retineri possunt, antequam publicentur, & sumatur possessio beneficii resignati, tunc iterum petitur prorogatio ad alios novem menses, & postmodum ad alios duos, ac demùm ad septem menses, nec ultra duos annos datur prorogatio. An autem omnes illæ praxes licitæ sint in conscientia, dubitatur, verior apparet negativa.

3tio. Permutationes & resignationes extra Curiam Romanam in manibus Ordinarii factæ intra tres menses à die factæ collationis publicari, ac possessio capi debet. Juxta Constitutionem Gregorianam, quæ incipit: *Humano*. Ubi illa recepta.

Quæres ultimo. Quis permutationis effectus? R. 1mo. Permutatio plenum habet effectum, si beneficia resignata reciprocè per Ordinarium sint collata permutantibus.

2do. Si permutatio hunc effectum non habeat, sed renuntiatione ab uno factâ alter resignare nolit, est locus penitentia, & ad suum sine nova collatione redire potest, quia resignavit sub conditione, si non suspensiva, saltem resolutoria, & conditione non impletâ suum beneficium abdicandi voluntas non fuit, adeoque non vacabit beneficium.

3tio. Si beneficium permutatum, vel alterum ex duobus beneficiis permutatis evincatur, vel aliâ ratione appareat beneficium ab una parte fuisse invalidè permutatum, permutans propriâ auctoritate ad beneficium suum redire nequit, quia cum beneficium suum verè vacaverit, sine nova collatione rehabeti non potest, nisi in Bulla permutationis hæc addita clausula: Ut alteri ex permutantibus, si compermutans faciat, ut commutatio effectum non habeat, liceat etiam propriâ ad beneficium redire auctoritate.

4to. Si unus permutantium beneficium suum dimisit, & illi beneficium compermutantis est collatum, ipse autem compermutans, antequam alterius beneficium ipsi sit collatum, diem claudit extremum, beneficium dimissum vacat per resignationem, si verò nondum dimiserit, illud retinere potest, si compatibile est.

5to. Si permutans coram Papa intra 20. menses à præstito consensu moriatur, vacat per mortem, & alteri conferri potest beneficium.

6to. Si permutatio jam facta sit, quamvis conditiones appositæ non serventur, ut v.g. non solvitur pensio, à Pontifice legitimè imposita, beneficium reperi nequit, quia perfectis omnibus intrinsicis locum non habet penitentia.

7tmo. Si unus ex permutantibus sit dolo circumventus, per Superiorem permutatio rescindi potest, ut est textus in cap. cum universorum. 8. de rerum permutat.

TITULUS DECIMUS.

DE

DEGRADATIONE ET DEPOSITIONE.

Quæres primo, Quid est degradatio? *Re.* Est Episcopi alteriusve Clerici exauthorizatio ad similitudinem exauthorizationis militaris, quâ militi ob delictum Ordo militaris & militiæ insignia detrahuntur, sicque à militia remotus castris ejicitur privatus confortio & privilegio militari. *cap. degradatio. 2. de poenis. in 6.* Agimus de hoc, in quantum modus est, per quem matrimonium spirituale Episcopum inter & Ecclesiam dissolvitur.

Quæres secundo. Quotplex est degradatio? *Re.* 2plex: Verbalis & realis seu actualis. Verbalis est: quando ab eo, qui auctoritatem habet, fertur depositionis sententia. Actualis est: quando post latam sententiam ei, qui degradandus est, vestes & sui Ordinis insignia gradatim auferuntur.

Quæres tertio. Quæ inter verbalem & realem degradationem differentia? *Re.* Sequentes: *1mo.* Degradatio verbalis per simplicem fit sententiam, quâ Clericus criminofus ab Ordinibus Clericalibus, vel potius ab Ordinum ministerio & executione declaratur depositus: ideoque magis propriè depositio appellatur. Degradatio realis fit per actum solemnem, in quo vestibus & insigniis Clericalibus solenni verborum formâ cri-

minofus privatur, & Curia seculari extraditur.

2do. Per degradationem verbalem degradatus non amittit privilegium fori & Canonis, sicut per degradationem solemnem, quamvis nec per hanc character Ordinum auferatur.

3tio. Si in jure reperiat expressa pœna degradationis, id de jure verbali intelligendum; realis enim pœna est gravissima, quæ non nisi in casibus à jure expressis est infligenda.

Quæres quarto. Quis verbaliter degradandi habet potestatem? *Re.* Verbalis degradatio seu depositio ab Ordinibus seu gradibus Ecclesiasticis est à proprio Episcopo sibi assistente, in degradatione Clericorum in sacris constitutorum Ordinibus, certo Episcoporum numero definito Canonibus facienda: quam proprii Episcopi sententia sine aliorum Episcoporum præsentia sufficiat in degradatione eorum, qui minores duntaxat Ordines receperunt. *cit. cap. degradatio.*

Quæres quinto. Qualis ad degradationem requiritur potestas? *Re.* Ad degradationem verbalem sufficit sola potestas jurisdictionis, unde per Episcopum confirmatum nondum consecratum, vel de ejusdem commissione per Vicarium

Gene-